

PRÁVODAJ MLÁDEŽ S DĚTMI

2011

Horácký seniorát - Bratr Kálef

Úvodem...

Postavu Kálefa známe z příběhů Starého Zákona. Ovšem není těžké ji tam přehlédnout. Málokdy totiž stojí na prvním místě. Kálef podle vyprávění Čtvrté knihy Mojžíšovy patřil mezi dvanáct zvědů. Ti prozkoumávali zemi zaslíbenou, kam měl Boží lid vstoupit. Ovšem deset z těch dvanácti se tehdy vrátilo se strachem. Pouze dvěma zůstala odvaha: Jozuovi a Kálefovi: „Nebojte se lidu té země. Sníme je jako chleba. Jejich ochrana od nich odstoupila, kdežto s námi je Hospodin. Nebojte se jich!“ – Jozue s Kálefem povzbuzovali ostatní lid. Jozue se později stal slavným bojovníkem, vůdcem Izraele. Kálef zůstal spíše v pozadí. Jako pomocník, jako ten kdo podpírá a dodává odvahy. V tom se chce občanské sdružení Bratr Kálef podobat biblickému Kálefovi. Nestojí na prvním místě. Jste to Vy, kdo pracuje s dětmi a mládeží! Vy organizujete výlety, tábory, vyučujete, Kálef to neudělá za Vás. Může vám však nabídnout pomoc, podporu a zázemí, dodat odvahy. Nabízí prostor, ve kterém můžeme společně sdílet své zkušenosti, radosti i starosti při práci s dětmi a mládeží.

Dan Matějka, Moravec

• Obsah tohoto čísla •

- 1 • Úvodník
- 1 • Seniorátní setkání mládeže
- 2 • Biblické postavičky
- 2 • Několik předpojatých poznámek o dětech a bohoslužbách
- 3 • Reakce na předpojaté poznámky Tomáše Vítka
- 4 • Postřehy ze Sázavy a Žďaru nad Sázavou
- 6 • Bourák David
- 6 • Příběh o Chizkijášovi – tentokrát jako komiks
- 7 • Rekvizity pro vánoční hru
- 8 • Šumění křídel aneb andělská vánoční ozvěna...
- 8 • „Mluvíme • čteme • myslíme“ – Seniorátní den rodiny
- 9 • Letní tábor Bratra Kálefa aneb Indiánské léto v Řečici

Seniorátní setkání mládeže

Večer, noc a den strávili v Novém Městě mládežníci z různých sborů horáckého seniorátu. Oproti klasickým celovikendovým setkáním to byla zkrácená, snad trochu nesmělá verze: od pátečního večera (11. 2. 2011) do sobotního odpoledne. Milým překvapením však byl počet účastníků, který se vyšplhal k pětadvacítce. A jaké to bylo? Lépe dát slovo jedné z účastnic:

„Já jsem jela na sjezd mládeže do Nového Města především proto, abych se seznámila s novými mladými lidmi z církve. Proto jsem, nejspíš jako jediná, byla docela ráda, když náš společný program začal slovy: ‚Všechny seznamovací hry jsou trapné. Přesto...‘ I další část večera, uvedení do té-

matu ‚Mladý křesťan uprostřed davu‘, mě bavila. Padaly docela zajímavé a zajímavě protichůdné názory. Stejně tak příští den po přednášce Mikiho Erdingera. Takže celkově jsem rozhodně byla ráda, že jsem jela, alespoň částečně poznala pro mě nové mládežníky, zazpívala si, prošla se po Novém Městě za vskutku rozkošného počasí a zamyslela se, pravda, v mém případě ne nahlas, nad velmi aktuálním tématem. Jediné, co by mi snad chybělo, byla pobožnost druhý den. A na závěr musím dodat, že fotbal se nám tak zalíbil, že dokonce padl návrh, pořádit si taky jeden k nám, do Třebíče.“

(Miriam Potočková, Třebíč)

Biblické postavičky

Poprvé jsem se s postavičkami setkala na sborovém výletě v Hradišti u Navrku. Sestra farářka Rút Kučerová nám s jistou dávkou hrdosti představila celou svoji „rodinu postaviček“ a s nadšením vyprávěla, jak je využívá k biblické práci. Postavy prý ožívají v biblických příbězích a „hovoří“ k nám svým postojem a gesty. . . Je zajímavé dívat se na postavy v příběhu z různých úhlů, vcítit se do nich a přemýšlet. Společenství, které vznikne při práci s postavami a s biblickým příběhem, je trochu jiné, jsou tam lidé a postavy, které mohou hovořit za nás. Díky nim můžeme aktivně vstupovat do příběhu a prožít ho jinak. Samotná manipulace s postavičkami je příjemná, avšak vyjádřit postojem postavy konkrétní náladu, vztah či názor není úplně jednoduché a chce to trochu cviku a také odvahy. Rút Kučerová nám vyprávěla i o tom, jak si ve sboru postavičky sami ušili, jak neobyčejné společenství při tom vzniklo a jak bylo krásné zažít „zrození“ jednotlivých postav. Toto setkání s Rút bylo velmi inspirativní a v mnohých z účastníků probudilo touhu mít a vyrobit si vlastní postavičky, které bychom mohli používat v našem jihlavském evangelickém sboru. Oslovili jsme paní Marii z Katolického díla, která má na výrobu těchto postaviček licenci, a první víkend v březnu jsme se v počtu deseti sester sešly, vybavené šitíčkem, na faře a daly se do práce. Lehká nervozita každé z nás rychle opadla a pohltila nás tvořivá atmosféra. Pod profesionálním dohledem paní Marie jsme postupně vytvářely kostru, trup, hlavičku, vybíraly vlasy, šily a oblékaly spodní a vrchní šat. Až teprve vrchní šat ukázal, kdo je nebo kým může být daná postava. Na dny, které jsem na faře díky postavičkám prožila, moc ráda vzpomínám, a když zavřu oči, tak vidím každou z nás, jak sedíme u stolu, šijeme tu svoji postavu a přesně vím, kterou postavu která sestra šila. Je mi z toho hezky, protože jsme v ty dny byly skutečně sestrami, a i když jsme toho moc nenapovídaly, tak jsme si byly blízko. Bylo nám dobře a prožily jsme něco, co nás vždycky bude spojovat a na čem můžeme dál stavět. Postavy jsou hotové a začínají se zapojovat do našeho sborového života ☺. Moc se těším na další setkání s nimi.

Barbora Nováková

Několik předpojatých poznámek o dětech a bohoslužbách

Vážím si všech lidí, kteří se aktivně podílejí na životě sborů, tedy vážím si i učitelů a učitelů nedělní školy. Tolik klíčová poznámka. Teď k těm předpojatým. Samotné označení „nedělní škola“ je trochu divné. Není pro děti „škola“ něco jako pro dospělé „práce“? Minimálně do ní musí chodit. Proto mi zní nedělní škola trochu podezřele, podobně jako nedělní práce. (K historickému vývoji nedělní školy doporučuji stručný, ale přehledný článek Marie Bernardové: Děti a liturgie, In: Getsemany 172 (květen), 2006 – dostupné na internetu.) Děti by se v neděli neměly moc učit. Považte, jaká je to nespravedlnost, dospělí v bohoslužbách slaví a děti se musí někde ve škole něco učit. Minimálně na ně bývá (val) kladen nárok, aby se něco dozvěděly, aby si něco zapamatovaly. Dobře, jsou prý i někteří dospělí, kteří se chtějí v bohoslužbách hlavně něco zajímavého dozvědět. Těm pak tradiční koncept nedělní školy postavený na biblické dějepřevě asi nebude vadit. Jaká je alternativa? To ví lépe a obsírněji tzv. učitelky (a učitelé) „nedělek“, kteří mají ještě jiný cíl, než že by se od nich děti měly dozvědět něco z (či podle) Bible. Znají i jiné způsoby práce s dětmi, než jen převyprávění biblického textu a nakreslit „to“. Katechetická příloha – pomůcka pro učitele (!) nedělních škol vydávaná SR uvádí od roku 1997(?) vedle osnovy vyprávění,

písní, modlitby a textových souvislostí i (velmi stručné) motivační uvedení do příběhu, pomůcky (nejčastěji pracovní list) a podněty pro rozhovor. Novější vydání v posledních letech se zabývají tématem a cílem setkání. Alternativou k nedělní škole jsou pak také samotné a jediné nedělní bohoslužby. Myslím tedy bohoslužby spolu s ostatními v kostele. Dítě či děti v lavici spolu s rodiči či prarodiči. Myslím, že to je snad ideální varianta. Ideální též proto, že otevírá řadu potencionálních problémů, v evangelickém kostele ještě víc, než v katolickém. Může to být náročné pro rodiče, pro ostatní kolem, pro kazatele i pro dítě samotné. Může, ale nutně vždy nemusí. Jsou děti, které s tím mívají velký problém. Jsou lidé, kteří bývají citliví na jakýkoli vzruch v kostele. Jsou i tací, kteří s tím problémem nemívají, dokonce se cítí leckterým vzruchem obohaceni. Vůbec „pozornost“ a dostatečné podmínky pro „naslouchání“ – to je něco, co bývá pro naše bohoslužby příznačné. Má to svá specificky evangelická pozitiva, klade to však téměř na všechny lidi, věci i vnitřní podmínky v kostele velké požadavky. Mimochodem, myslím si, že evangelické specifikum spočívající v tom, že od určité níže stupňů Celsia odmítáme kostel jako vhodný bohoslužebný prostor, také souvisí s naším nárokem na pozornost a naslouchání.

Tedy: dítě spolu s rodinou uvnitř nedělních bohoslužeb. Je třeba jistě brát zřetel na individualitu každého jednoho dítěte. Ale zároveň úplně nerezignovat na to děti i v kostele vychovávat.

Rodič je bezprostředním přirozeným vzorem pro své dítě v tom, jak se „účastní“ bohoslužeb – sedí, vstává, poslouchá, komentuje, zpívá, modlí se, mlčí, je veselý, je smutný, kaje se, raduje se, atd. Je zvláštní shodou okolností, že právě ve věku, kdy dítě tyto vnější projevy „praxe víry“ začne zřetelně vnímat – začíná chodit do nedělní školy. Tj. na většinu času je vyloučeno z bohoslužeb. Plnohodnotná účast na bohoslužbách je mu pak umožněna zpravidla až ve věku, kdy dítě už většinou nemá přirozenou potřebu sledovat, jak jeho táta či máma „věří“. Přitom zkušenost toho, jak můj táta/ moje máma/ moje babička/ dědeček prožívá bohoslužby, je pro budoucí vztah „ke kostelu“ nepoměrně více rozhodující než to, jestli dítě školního věku zná (více či méně podrobně) výběr biblických příběhů. Některé dítě už v 11 letech dokáže s užitekem vyslechnout kázání, jiné má problém soustředit se i v přítomnosti (někteří muži těžko naslouchají i v dospělosti). Takové naslouchání je samozřejmě selektivní, ale to platí o dětech stejně jako o dospělých. Nikdo neslyší všechno, co je řečeno. Každý ne všemu a vždy rozumí. Nezávisí to ani tak na IQ (posluchačů nebo mluvčího) jako spíš na schopnosti naslouchat a momentální otevřenosti k naslouchání.

V některých našich sborech je běžné, že děti jsou většinu času v bohoslužbách s ostatními a jsou odejaty prakticky jen na čas kázání. To je, myslím, od určitého věku a do určitého věku vhodný kompromis. I s tím, že na tradiční koncept nedělního vyučování není dostatek času. Může místo toho dojít k rozhovoru nad připraveným tématem (15 min.), rituální vycházce či zpěvu několika písní s doprovodem. (Většina dětí tuze ráda zpívá. Většina dětí vítá rituály.)

Římskokatolický ritus je v tomto ohledu k dětem několikrát násobně přívětivější, často není důvod děti separovat, naopak některé rubriky mše přímo nabízejí zapojení dětí. Samotné prostory kostelů jsou kulturně bohatší, zajímavější, větší je i aktivita věřících v bohoslužbách.

I v „průměrných“ evangelických bohoslužbách však máme části, ve kterých lze děti aktivně zapojit do dění. Přirozeně a nejlépe to nabízí společenství sv. večeře Páně: společně se v určitých momentech povstane, společně se vyznává víra (tj. vždy stejný text), podáváme si ruku při pozdravení pokoje, společně jdeme dopředu, společně stojíme v kruhu kolem stolu Páně, dítěti je požehnáno nebo přímo přijímá chléb, eventuelně i víno. V bohoslužbách bez sv. večeře Páně je momentů pro děti dostatečně živých už méně. Přece jen jsou: např. vhodně vybraná píseň s doprovodem kytary, společná hlasitá modlitba Páně (tj. vždy stejný text), nejrůznější responzoria, eventuelně přímluvné prosby, prosté zapalování svíce či manipulace s jinými rekvizitami (evangelická forma ministrantství). Dostatečně atraktivní mi připadá i pravidelné „slovo k dětem“ v některé části bohoslužby. Zažil jsem to opakovaně ve sboru v Jindřichově Hradci a předpokládám, že to je jeden z vrcholů tamních bohoslužeb.

Nejsem příznivec častého „přizpůsobování“ obligátních částí či celých bohoslužeb výhradně dětem. Speciálně je nepřizpůsobujeme ani starým, ani mužům, ani ženám, ani manželům, ani svobodným, ani těm či oněm zájmovým skupinám. Jistě, děti nejsou dospělí. Avšak naše bohoslužby mohou být takové, aby se v nich děti směly cítit vedle svých rodičů i jako bratři a sestry v Kristu. Nedělní bohoslužby by měly být v tom nejlepším smyslu univerzální – pro celou rodinu, pro všechny. To bych chtěl. Je to pro mě zatím víc teorie a málo praxe. Určitě to neklade nároky jen na kazatele a kazatelky, jen na staršovstvo, ale i na všechny dospělé v kostele a snad nejvíce na rodiny.

Příhoda z kostela jako ilustrace toho, že děti mají vyvinutý smysl pro bohoslužebný řád: Jindy poměrně hodně živý a dosti nebojácny devítiletý hoch během modlitby svému neposednému sourozenci, který právě shodil na zem zpěvník a jal se ho krkolomně lovit pod lavicí, celkem důrazně řekl: „Nech toho, vole, teď se modlíme!“

Tomáš Vítek, Horní Dubenky

Reakce na předpojaté poznámky Tomáše Vítka

Děkuji Tomášovi za jeho otevřené a pro mě provokativní poznámky. Vyprovokovaly mě, abych na některé z nich reagovala.

• 1) Ve svém článku mj. píše, že děti by se v neděli neměly moc učit, když dospělí slaví, a že na ně bývají kladeny nároky, aby se něco dozvěděly či si zapamatovaly. Něco mi na tom nehraje. Vzbuzuje to dojem, jako by učení (dozvídání) bylo vedle slavení něco méněcenného či negativního. U mě ty dvě věci, slavení a učení, nestojí proti sobě. Ani v neděle, ani v kostele. Učení pro mě znamená: zaujmout pro něco, čím jsem sám stržen, předat myšlenku, která mění, vést k přemýšlení. Přirovnala bych to ke vztahu. Když se chci objímat, potřebuju i poznávat, dozvídat se, jaký ten druhý je, na čem mu záleží, co ho bolí. . . Pak je i to objímání o dost jiné. Mám dojem, že dnes chceme hlavně slavit. Ale kdy a kde poznávat, korigovat své představy? Setkání v týdnu ustupují, zůstane neděle. . . jen slavení? Čeho, proč?

Utkvěla mi myšlenka V. Pokorné: nevzdávejme se toho, aby děti z nedělní odcházely s myšlenkou. A myslím, že to platí i pro dospělé. Nebo si místo teologie vystačíme s „dojmologií“? Kéž by byly v příručkách pro nedělní jasně a srozumitelně formulované 2–4 myšlenky (od teologů), které jsou v hranicích textu, aby si každý mohl vybrat, co se ho dotýká, co žije a co by mohl dětem autenticky předat. A kéž by tam bylo plno různých nápadů (od pedagogů), jak ty myšlenky tvořivě přiblížit, aby se tak děti dozvěděly, co můžeme slavit a slavíme.

• 2) Tomáš v článku zmiňuje momenty v bohoslužbách a jejich nové prvky, které mohou být pro děti živé. Je výborné, když na to farář (a sbor) myslí.

Uvědomila jsem si ale u toho, jak jedinečná je neděleka v mnohosti a různosti svědků. Vidím v té různosti naději. Každý učitel (i farář) má své důrazy, dary, metody (strhující vyprávět, výtvarně zpracovat, vést rozhovor, sehrát divadlo atd.), ale také své nedostatky. Jde o to přiznat si, že sám neoslovím všechny, ale mé slabiny mohou nahradit ti ostatní. Společenství učitelů ve sboru dává tu úžasnou možnost, aby různé děti zažily různá svědectví, je to šance pro děti, které zrovna ten můj důraz neoslovuje. A pro učitele je to osvobozující. Učitelé nedělní tak mají společně velkou šanci zprostředkovat dětem při učení i slavení bohatost a různorodost biblického svědectví. Navíc: myslím, že po vyměření tzv. písmáků se „nedělkáři“ stávají jedněmi z mála těch, kdo se hlouběji zabývají biblickými texty. Faráři by si je měli chovat a hýčkat a samozřejmě s nimi pracovat.

• 3) Souhlasím s jedinečností a univerzálností nedělních bohoslužeb, jsou a mají být opravdu pro všechny. Jsem vděčná (když mám nedělní) za těch 20 společných minut v kostele. Neděle tak pro mě zůstává nedělí, zažiju společný zpěv, modlitbu a čtení. A děti mě při tom prožívání vidí. Ale jsem taky vděčná, že pak děti odejdou – asi nejvíce kvůli jejich zrudlým a zklamaným obličejům, protože je to v kostele dlouhé či nezajímavé. Nechci, aby si zrovna při bohoslužbách zvykaly, že musí něco vydržet.

Moji známí katolíci nám nedělní závidí jako úžasný „vynález“. Možná v ní máme poklad, jehož cenu ani neznáme.

Alena Tkadlečková, Jihlava

Postřehy ze Sázavy a Žďáru nad Sázavou

Sázavský sbor má kazatelskou stanici ve Žďáře nad Sázavou a Přibyslavi. Nedělní škola se vyučuje každou neděli v Sázavě a ve Žďáře. Ač jeden sbor, zkušenosti, potřeby a postřehy z obou míst jsou rozdílné. V Sázavě se schází větší skupinka, věkově velmi pestrá, základnu tvoří děti předškolního věku. Ve Žďáře je skupinka komorní, s vyšším věkovým průměrem. Na každém místě působí čtyři učitelky, aneb co hodina, to originál.

• Dana Tichá

Co mám vyzkoušené, že zabralo:

Do Žďáru jsme pořídili molitanové kostky. Dá se z nich rychle postavit potřebná scéna, nebo stylizace požadované atmosféry. Už jsme stavěli ložnici pro Samuele, chrámové sloupové, atd. Při vyprávění příběhu řadím přímou řeč, děj dramatizují.

Co mám vyzkoušené, že nezabralo:

Někdy bych ráda zařadila písničky s rozličným doprovodem a rachocením. Bezprostřední blízkost sálu, kde probíhají bohoslužby pro dospělé, však takové aktivity neumožňuje.

Často přemýšlím, jak by NŠ měla vypadat, co mělo ještě zaznít a jestli si děti odnášejí to podstatné. Myslím, že nemůžeme ovlivnit všechno. Věřím však, že se Bůh k našemu snažení přizná.

• Jana Gallusová

V Sázavě se v současnosti schází především děti předškolního věku, pro které jsou dle mého názoru některé příběhy těžko sdělitelné. V přípravce mi chybí víc nápadů, jak si s příběhem pohrát, náměty na aktivity. Sešity s úkoly pro starší děti se mi moc líbí, někdy použiju obrázky a úkol zjednoduším. Domalovánky používám pomálu, často spíš tvoříme ve stylu domalování dohromady na velký papír, křídami na tabuli. Většinou se snažím, aby bylo na co se dívat, na co si šáhnout. Dobrou zkušenost mám:

- když příběh dětem vyprávím trochu **divadelně** a stačí drobné kulisy: postavíme jeskyni, palác ze zpěvníků, kostek, flanelograf, postavičky z lega, různobarevné šátky;
- **otázka**: A co myslíte, že se stalo potom? A co myslíte, že udělal?;
- **fotopříběh** (dle jihlavské rady ze Zpravodaje) – přechod Jordánu a Gilgálský památník;

- jednoduchá **hra**: např. úloha 8 – Saul pronásleduje Davida: jeden je jako Saul, má zavázané oči a na sobě nalepené nálepky, ostatní se plíží přes místnost s rozestavenými židlemi a snaží se odlepit nálepku jako cíp pláště tak, aby je Saul nechytil. Pokud je chytl, vrací se na začátek místnosti.;
- když mám příběh a nevím, co s ním, co dětem předat, raději šáhnou po knize Ježíšova podobnosti (N. Butterworth, M. Inkpen);
- inspirují mě jedny katolické internetové stránky, kde je pár jednoduchých pracovních listů: <http://www.lucianpms.cz/nadomu.htm>;
- jako modlitbu vybírám nejčastěji písničku;
- namalovaná písnička (její výroba je dobrá aktivita pro mládež nebo třicátníky).

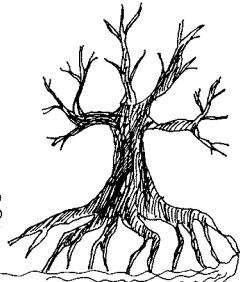
CHVÁLY

6. Me v měsících (14.2.2010)
Lk 6, 17. 20 - 26

V JEDNOM ŽALMU SI MŮŽEŠ PŘEČÍST TATO SLOVA:

"BLÁZE TOHU, KDO SVŮU NADĚJI VLOŽIL V HOSPODIŇA!
JE JAKO STROM, KTERÝ JE ZASAZENÝ U VODY,
VE SVŮJ ČAS PŘINÁŠTÍ OVOCE, LISTY HO NEVADNĚ,
DÁRÍ SE MU V ŠECHAN, CO KOŇÁ."

• PODÍVEJ SE NA NÁŠ STROM.
DOKRESLI MU KRÁSNĚ ZELENÉ LISTY A BAREVNĚ RODY!

CHVÁLÍM TĚ, PANE, ZA

KDYŽ SE ČASTO K BOHU MODLÍME,
MŮŽEME HO CHVÁLIT ZA VŠEČHO,
CO STVORIL NEBO ZA TO, CO OD NĚJ
KAŽDÝ DEN DOSTÁVÁME.

• DOKRESLI NEBO DOPIŠ VĚCI, ZA
KTERÉ MŮŽEME BOHA CHVÁLIT.
OBRAZKY DOLE TI NAPOVÍ.

• Eva Štouračová

Nedělka – Sázava: Učím nedělní školu v Sázavě zhruba jedenkrát měsíčně. Schází se zde děti asi od necelých dvou let po věk předkonfirmační. Někdy přijdou děti dvě někdy se jich sejde kolem deseti. Věkový i rozumový rozdíl je zřetelný. Co chápou třináctiletí, je pro malé caparty nesrozumitelné. Takže při povídání v nedělní škole volím střední cestu. Snažím se dětem příběh, který je pro danou neděli určen, vyprávět v takové podobě, aby byl přínosný pro starší děti a aspoň trochu mu rozuměli předškoláci. Snažím se připomenout, kde a kdy se příběh odehrál, co mu předcházelo a zmíním se více o postavách, které zde vystupují. Podrobnosti o nich hledám v Biblickém slovníku. Při samotném vyprávění se spíše držím podání, které je zachyceno v Biblické dějepřevě z roku 1985. Je mi bližší než to, které uvádí katechetická příručka – Pozvání na cestu. Tato příručka obsahuje přešlel rad a pokynů, jak zprostředkovat příběh dětem mladšího, středního a staršího školního věku, ale nepamatuje na předškoláky, kterých je v nedělní škole víc než polovina. Ti nevydrží déle poslouchat, jsou neposední a pokud nejsou zapojeni do dění, začnou se vrtět a chtějí si hrát. . . . Omalovánky a pracovní listy ke katechetické příručce užívám zřídka. Jsou vhodné jen pro starší děti. Malým dětem to nic neříká a neví, co se po nich chce. Otázky, které jsou připojeny v katechetické příručce na konci jednotlivých oddílů mně připadají zpolitizované a docela obtížné. . . . Mrzí mě, že neumím zpívat a nehraji na žádný hudební nástroj. Děti se rády vyjadřují rytmicky a hudba do nedělní školy patří.

• Ilona Mužátková

Co zabralo:

Nějaké překvapení, něco jedlého, zpívání, možnost odpovídat na jednoduché otázky, pohyb, rytmické hudební nástroje.

Co nezabírá:

Přílišné ambice při přípravě, moc informací.

• Alena Filipová

Názor na katechetické příručky: Přečtení celé úlohy mi zabere mnoho času. Pro malé děti je spousta informací nadbytečná. Podněty pro rozhovor, se většinou pro svoji náročnost nedají použít vůbec. Většinou nemohou děti rozumět.

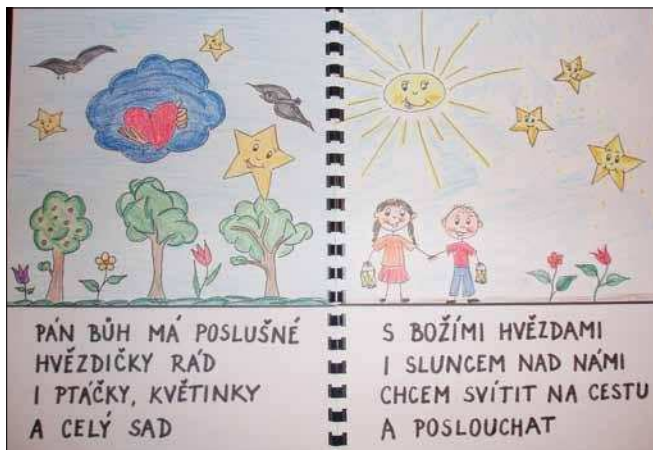
• Drahomíra Doležalová

Moje zkušenosti s nedělkou

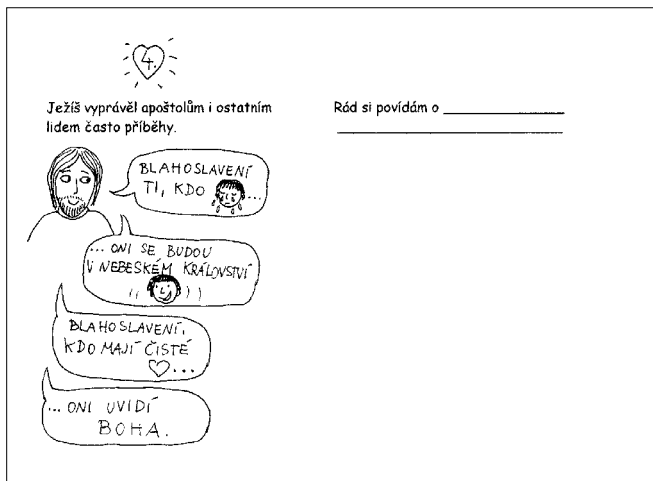
Nejsem pedagog a nevím, zda se dětem nedělka se mnou líbí, ale po určitých zkušenostech, které již mám, si myslím, že nejdůležitější je – komunikace. Mluvit s dětmi, ptát se jich a žádat odpověď – zapojit je do dialogu. Vést monolog je nudné, a to jeden pro děti, ale po chvíli zjistíte, že i pro vás, protože děti nevnímají, jsou někde jindy než vy. Vyrostete mezi vámi stěna, kterou nikdo neumí a asi ani nechce překonat.

Jako laik se hodně spoléhám na příručku „Pozvání na cestu“ a jsem za ni vděčná. Je to pro mě osnova, které se držím. Většinou si nejprve přečtu vyprávění a až poté se vracím na začátek – liturgické čtení, klíčové pojmy, metodické uvedení do příběhu, osnova. . . . Oceňuji i podněty pro rozhovor v závěru každého příběhu.

Zapojit děti – to je hlavní. Ráda k tomu používám pracovní listy Pozvání na cestu a myslím, že dětem se to také líbí. Menším dětem rozdám na vymalování obrázků z Biblických omalovánek a s těmi staršími plníme úkoly z listů – výborný prostředek ke komunikaci s dětmi k tématu! Kdo to ví? Jak to bylo? Proč si to myslíš? Děti to baví a já mám dobrý pocit, že vyprávění poslouchaly.

Ukázka části pracovního listu z výše zmiňovaných katolických internetových stránek (<http://www.lucianpms.cz/nadomu.htm>):

Bourák David

Na začátku školního roku přemýšlíme s učiteli nedělní školy o něčem, co by jednotlivá setkání propojilo. Učí nás víc, každý má jiné pojetí, někdy jsou rodinné bohoslužby. Jednotlivci prvek, který vyjádří, že to všechno patří k sobě, ve kterém také děti mohou být „doma“ a který navíc umožní poukázat na souvislosti, nám přijde dobrý a potřebný. Nemůže to být ale stále totéž, to by byla nuda. A tak pro každý rok vymýšlíme něco jiného: děti zdobily ústřední postavu příběhu a nalepenou na barevný papír jsme ji věšeli na prádelní šňůru, zalepovali jsme zvětšené kartičky z Pozvání na cestu do veliké mapy, vybírali jsme k příběhům sloky písniček a psali je opět na barevné papíry. . . Tenhle rok nás napadla koláž. Vystříhali jsme z časopisů

zásobu nejrůznějších obrázků. Vždy na konci nedělní školy z nich mají děti vybrat a nalepit na velký balicí papír scénu, která by úlohu charakterizovala. Mohou ji doplnit comicsovými bublinami. Jednou za dva měsíce vezme farář, který vede rodinné bohoslužby, koláž do kostela a snaží se ji do nich nějak zapojit – vyjít při svém výkladu z toho, co děti vytvořily; nechat si od nich vyloužit, čemu nerozumí; upozornit na zajímavou a inspirativní souvislost apod. A ty tam jsou, například „Davidův hřích“ jako autosalon – David už není ten mladíček s prakem nebo koloběžkou, ale skutečný „bourák“ a vedle něj ladná bílá limuzína. Ta má ale stejnou značku jako ten krvavý auták v pozadí, který proklál meč. Nebo jiný příklad „Nábotova vinice“ – zasedání vlády diriguje mobilem od notebooku krásná Jezabel. Biblické příběhy se samovolně propojují se současností.

Zdeněk Šorma, Nové Město na Moravě

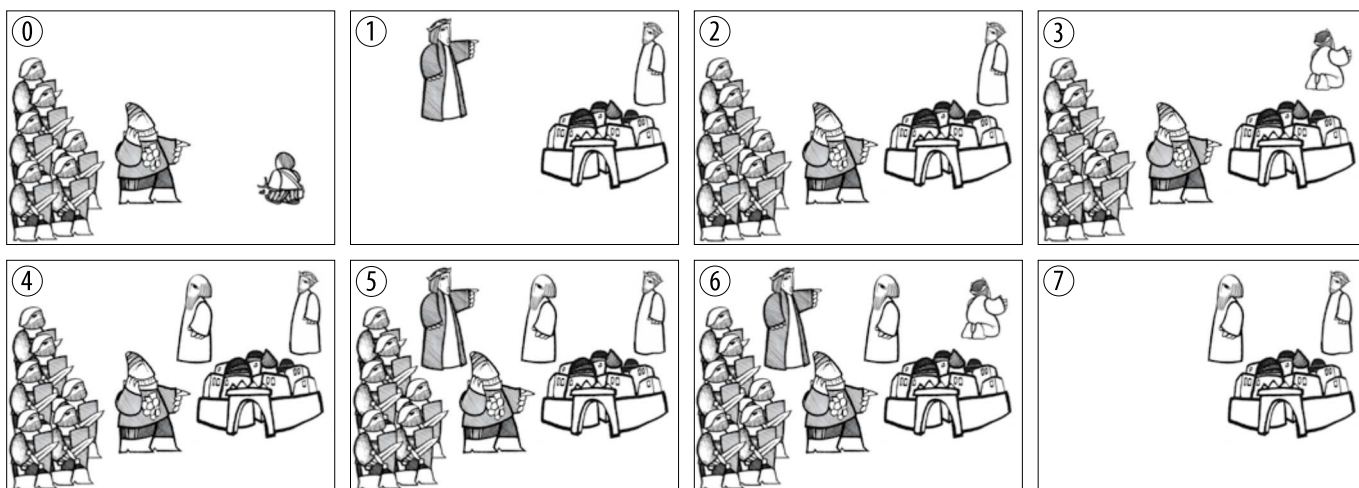

Příběh o Chizkijášovi – tentokrát jako komiks

V nedělní škole „učím“ skupinku mladších dětí, ve které jsou letos hlavně caparti předškolního věku. Protože mají rády obrázky a rády něco vybarvují, zkusila jsem příběh o Chizkijášovi (*Chizkijáš – důvěra proti chvástání*) ztvárnit jako jednoduchý komiks. Vypůjčila jsem si postavy Zdeňka Šorma z pracovních listů a uspořádala jsem je tak, aby každá postava měla v obrázku své místo a v průběhu vyprávění se buď objevila, anebo zmizela. Na začátku jsem se, podle doporučení z Pozvání na cestu, děti zeptala, jestli

už jim někdy vyhrožoval někdo silnější, a přidala jsem obrázek č. 0 (David a Golijáš). Pak jsem dětem příběh o judském králi Chizkijášovi, který se neprestal spoléhat na Hospodina, ani když mu vyhrožoval mocný asyrský král, s pomocí obrázků vyprávěla. Měla jsem také nějaké obrázky navíc a děti si je mohly vzít a během vyprávění je vybarvovat. Myslím, že je tato forma „výkladu“ zaujala, protože si většina z nich chtěla vzít nějaký obrázek také domů.

Marcela Feltlová, Nové Město na Moravě

Rekvizity pro vánoční hru

Také u vás ve sboru hrajete s dětmi vánoční divadlo? A také, jak se blíží termín hry, vymýslíte, jak ji zpestřit kostýmy, kulisami, rekvizitami a pak sháníte krabice, látky, barvy, skládáte, řežete a stříháte, lepíte a malujete? U nás jsme na Štědrý den hráli „Rytířstvo nebeské“ (v uplynulých letech i jiné hry) a v zákulisí máme uskladněné různé „poklady“, které bychom mohli do dalších sborů zapůjčit, aby se všechno vždy a všude nemuselo vyrábět nanovo. Nemáte u vás něco jiného, co by také pomohlo?

Ruth Šormová, Nové Město na Moravě

Pečínka

Gedeonovy džbány

Pro zbrojnoše, strážce, rytíře i bojovníky...

Ohniště s trojnožkou

Pochodně

Tma, voda, oheň, země (barevná gáza)

Hlava sochy Bála

Džbán s pochodněmi

Andělský žebřík...

Zlaté tele

Betlémská hvězda

Truhla smlouvy

Trumpety

... a ze žebříku „jesličky“

Šumění křídel aneb andělská vánoční ozvěna

Meze fantazie jsou široké, o tom se přesvědčujeme na každém kroku. Pro radost a také jako inspiraci vám proto přinášíme fotografickou ukázkou „andělů zezadu“, jejichž křídla jsou pestrou přehlídkou rodičovské předvánoční tvořivosti.

Ruth Šormová, Nové Město na Moravě

„Mluvíme – čteme – myslíme“

Jak souvisí řeč s myšlením? Jak podpořit řeč u dětí? Jakou roli hraje čtení?

Milí přátelé, zveme vás na tradiční jarní Den rodiny, který se letos bude točit kolem knížek a čtení. Knižky nás provázejí skoro od kolébky – jen vzpomeňte na všechna ta lepopřela, která tak zajímavě chutnají... A požadavku číst uniknou v naší kultuře jen výjimeční jedinci. Čtení významně souvisí s naší řečí a myšlením. O tom bude dopolední přednáška uznávané psycholožky a pedagožky Věry Pokorné z Prahy. Její zkušenosti ocení nejen rodiče a prarodiče.

A co vlastně čteme? Co čteme my dospělí a co naše děti? Jaké knihy se dokážou prosadit vedle těch skvělých her na „compu“? Knižní nabídka je obrovská, jak se v ní zorientovat? Jaké jsou naše zkušenosti? Můžeme si je sdělit navzájem a spolu s naším hostem v moderovaném rozhovoru po přednášce. Ve stejném duchu se ponese i anketa, kterou uskutečneme v průběhu dne.

Děti, jimž je tento den určen stejnou měrou jako dospělým, se však nemusí bát, že budou nuceny v duchu přednášky extrémně mluvit, číst a myslet. Díky nápaditým hornokrupským evangelíkům je pro ně připraven poutavý a hravý program na čerstvém vzduchu. Uskuteční se během dopoledne.

Zlatým hřebem setkání bude však program společný – pro malé i velké. Jak to vypadá, když se kniha čte a zároveň hraje jako divadlo? Když se to umí, je to velký zážitek. A aktéři projektu „Listování“ to umí! **Přijďte 21. května do Horní Krupé. Bude to stát za to!**

O LISTOVÁNÍ... Projekt scénického čtení LISTOVÁNÍ představuje různé knižní tituly v zhruba hodinovém divadelním představení s rekvizitami, kostýmy, hudbou, začátkem a koncem, přičemž se snaží diváky dostat k tomu, co tu bylo první – ke knize.

Denně obrácíme listy. V zaměstnání, v denním tisku, v knihách, za nepříjemnými zážitky. V současné době si v naší republice vydobyl své místo skromný projekt LISTOVÁNÍ, který si dal neskromný úkol – představovat zajímavé, aktuální knihy, které se objevují na trhu. Vybraný autor a jeho dílo či přímo konkrétní kniha jsou pak před diváky interpretovány v podobě scénického čtení. Připravují je členové činohry Jihočeského divadla v Českých Budějovicích a Městského divadla Brno Věra Hollá, Pavel Oubram a Lukáš Hejlík.

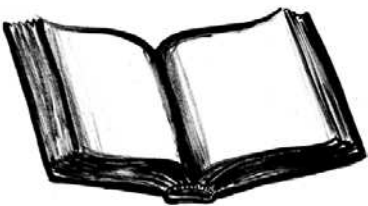
TOBIÁŠ LOLNESS (Timothée de Fombelle)

Tobiášův lid žije ve stromě a nejvyšší jedinci neměří víc než dva milimetry... Proti malému Tobiášovi a jeho rodině však stojí celý jeho národ, a tak musí hlavní hrdina prchat. Když si přečtete Tobiáše Lolnesse, už se vždy budete dívat na stromy jinými očima. Úspěšná kniha spisovatele Timothée de Fombelle s ilustracemi Françoise Place získala nejvýznamnější cenu v oblasti literatury pro děti cenu Hanse Christiana Andersena. Nemusíte se ale bát, že nezasáhne i dospělé. Její přesahy slibují dobrodružství pro všechny generace.

Občanské sdružení Bratr Kálef a Horácký seniorát Vás zvou na

Seniorátní den rodiny v sobotu 21.května 2011 od 10 do 15 hodin ve sboru v Horní Krupé

mluvíme myslíme
čteme

*Jak souvisí řeč s myšlením? Jak podpořit řeč u dětí?
Jakou roli hraje čtení?*

- zahájení v 10:00 v kostele v Horní Krupé
- **přednáška** psycholožky a pedagožky **Věry Pokorné**
- **"Hrajeme si za humny"** - program pro děti na poznávací přírodní stezce "Za humny"
  - anketa o knihách a čtení
  - výměnná **burza** dětských knížek
- **„Listování“** - scénické čtení z knihy Tobiáš Lolness (14:00)

Cena: děti 50 Kč a dospělí 100 Kč jako příspěvek na úhradu nákladů akce včetně občerstvení a oběda. Svou účast, prosím, ohlaste nejpozději v pondělí 16. května na adresu: d.j.sorm@volny.cz

Součástí programu je **„výměnná burza dětských knížek“**. Máte-li doma knížky, které už jste četli, děti jim odrostly a rádi je věnujete „dál“, neváhejte a přivezte je do Horní Krupé s sebou! A můžete se těšit, že mezi knížkami, které nabídnou ostatní, naleznete nějaký nový „poklad“ do domácí knihovny!

INDIÁNSKÉ LÉTO V ŘEČICI

Zveme Vás opět po roce na seniorátní letní tábor v termínu

31. 7. – 13. 8. 2011.

Sejdeme se v Řečici na Zubíku, tak jako vloni. Ti z Vás, kteří se přihlásí, obdrží v červnu podrobnější informace o tom, co vás čeká a co si vzít s sebou. A je také spousta věcí, které se nedozvíte, protože bude uchována v jeskyni tajemství.

V rámci obživy nás čeká lov bizonů, výroba oděvů a zbraní, výprava do nových (nikoliv věčných) lovišť, stopování, válečný střet s bílým mužem, potlach a nebudou chybět ani taneční rituály. K příběhu Vám toho moc neprozradím, to už by nám nezbyla žádná překvapení.

Vybavení tábora je ve skautském duchu – stany, tee-pee, polní kuchyně, žádná elektrika a už vůbec žádný internet!. Během tábora podnikáme výpravy do okolí, nechybí noční hlídky, táboráky a spousta her v lese, ale také na vás čeká služba v kuchyni a mnoho dalších úkolů, které je potřeba na táboře zvládnout. Odměnou jsou noví kamarádi, spousta legrace a dobrodružství.

Tak neváhejte – stáhněte si přihlášku na www.bratr-kalef.evangnet.cz, naleznete na ní údaje o platbě, co kdy a kam poslat a jak mne dohnat. Potřebujete-li vědět něco více, protože jste s námi na táboře ještě nebyli, ráda Vám všechny dotazy zodpovím.

Za Korbiho náčelnický tým

Líza Svobodová
liza66@seznam.cz

BRATR KÁLEF
**PRÁCE S DĚTMI
V HORÁCKÉM
SENIORÁTU**

**pořádá
letní seniorátní
tábor v Řečici**

v termínu

31.7. - 13.8. 2011

bližší informace na našich internetových stránkách >www.bratr-kalef.evangnet.cz

